

УДК 629.33

Слинько В.В.¹, Пачколіна В.А. ²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. 07-3-22м-02 НЮУ ім. Ярослава Мудрого

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ АВТОМОБІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан негативно позначився на тенденціях розвитку автомобільної промисловості України. Існує проблема неможливості забезпечення виробництва належних обсягів металургійної продукції через руйнування металургійних комбінатів і заводів (ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча). Внаслідок руйнувань станом на кінець травня 2022 року обсяги виробництва металургійної продукції не досягли 20 % від рівня попереднього року [1]. Актуальність дослідження полягає в тому, що російське вторгнення на територію України спричинило і продовжує спричиняти значні зміни у виробництві та економіці в цілому. Автомобільна промисловість є однією з ключових галузей господарства, яка в умовах воєнних інтенсивних дій сьогодні має концентруватися на виробництві військової техніки для забезпечення потреб фронту.

Деякі автомобільні заводи переорієнтувалися на виготовлення збройних машин, проте, слід зауважити, що науково-технічний рівень сучасного воєнного обладнання та зброї є таким, що, за винятком деяких її видів, випуск у вигляді, який передбачає сучасний стан на лінії фронту, є дуже проблематичним [2].

В Україні розташовано понад 20 світових автомобільних компаній, таких як Bosch, Fujikura, Eurocar, Prettl, Aptiv, а також понад 30 автомобільних заводів. В українській автомобільній промисловості працює понад 60 тисяч робітників. Хоча більшість компаній розташовані поблизу західного кордону з Угорщиною, Словаччиною та Польщею, воєнні дії перервали постачання [3]. Автомобільна промисловість у всьому світі має пристосовуватися та знаходити шляхи до розв'язання серйозних проблем, що виникли через російське вторгнення. Глобальне виробництво, частина якого знаходиться в регіоні збройного конфлікту, розриває ланцюги постачань і припиняє виробництво автомобілів в Україні та за її межами. Звіти заводів передбачають загострення кризи електронних чіпів, оскільки деяка важлива сировина надходить з регіону. Автозапчастини не складають значної частини українського експорту, але світова автомобільна промисловість залежить від них. Серед автозапчастин, які виробляються в Україні є кабелі – на них припадає 2,3 % продукції, що продається за кордоном. Експорт у 2021 році досяг 1,6 млрд дол. JGTS та українські кабельні аксесуари включають Porsche та MAN, Lamborghini, Mercedes та інші відомі марки автомобілів. За даними Державної служби статистики України експорт у першому півріччі 2022 року становив 22,7 млрд дол., що на 7,2 млрд дол. менше, ніж у 2021 році. Зростання експорту в першому півріччі цього року становило 36,9 % проти 48,1 % у березні та червні [4].

Станом на сьогодні в Україні відсутнє автомобілебудування повного циклу. Усі легкові транспортні засоби, що виходять з українських підприємств та отримують маркування «зроблено в Україні» – це великовузлове складання так званим методом SKD, або ж переобладнання імпортованих автомобілів чи шасі під спеціальні потреби [5]. З великих заводів сьогодні працює лише один – закарпатський «Єврокар», що в основному складає автомобілі бренду Skoda. Ще до початку повномасштабної війни об'єми виробництва не були великими, кілька тисяч легковиків в рік. Після вторгнення завод кілька місяців не працював, і зараз пробує відновити виробничий процес. Інший великий завод «ЗАЗ» у Запоріжжі останні кілька років займався великовузловим складанням автомобілів з машинокомплектів. Очевидно, що така бізнес-модель більше не має майбутнього, а, враховуючи ще і близькість до лінії фронту (та перебування та тимчасово окупованих територіях низки важливих партнерських підприємств), відновлення роботи заводу наразі проблематичне.

Є і позитивні наслідки диверсифікації автомобільної промисловості в Україні під час війни. Почали виникати нові ініціативи громадян, спрямовані на підтримку економіки України та фронтних потреб. За допомогою іноземних інвестицій Кременчуцький завод «Альфатекс» розпочав складання комерційної автотехніки Daup. У виробництво запущено моделі вантажопідйомністю від 3,5 т до 12 т. За словами директора заводу, ідея налагодити виробництво вантажних авто з'явилася після набрання чинності змінами до Закону України № 922-VIII

«Про публічні закупівлі». Тепер держава може закуповувати комунальну та спеціальну техніку, в якій щонайменше 10 % вітчизняних складових. У планах заводу – довести локалізацію до 40 % до 2028 року. У Полтаві стартувало виробництво всюдиходів «Торнадо». Вже зібрано два такі транспортні засоби для найекстремальніших умов. Його колісна база дорівнює 2,3 м, а шини досягають 1,65 м у діаметрі. Він може перевозити до тонни вантажу або сімох пасажирів з багажем, а також в салоні можна облаштувати три спальних місця. «Торнадо» також може буксирувати причіп, а спереду є можливість встановити ківш. Розробники вважають, що всюдихід можуть використовувати ДСНС та сільськогосподарські підприємства.

Висновки. Таким чином, диверсифікація автомобільної промисловості в умовах воєнного стану проходить за підтримки місцевих ініціатив та іноземних інвестицій, базуючись на нормативних актах, виданих уповноваженими органами влади в Україні. Більшість сфер господарства сьогодні орієнтовано на задоволення потреб Збройних Сил України, а також підтримання процесів експортного постачання продукції з метою поповнення бюджету країни. Автомобільна промисловість виступає однією з міцних підвалин продовження виробництва, адаптувавшись під вимоги воєнного часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Федотова, Ю. В. Основні тенденції зовнішньоекономічної діяльності України в умовах воєнного стану [Текст] / Ю. В. Федотова // Інтернет-конф. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова : матеріали, 2023. – С. 20–23.

2. Гилка, У. Л. Аналіз суперечливих економічних поглядів до проблеми будівництва доріг і виробництва сучасної зброї в Україні в умовах воєнного стану: баланс пріоритетів та реальність [Текст] / У. Л. Гилка // Сучасні підходи до вискооефективного використання засобів транспорту. – 2022. – №2. – С. 393–396.

3. Deniza, C. Ukraine conflict stalls the automotive industry's engine / C. Deniza [Електронний ресурс]. – Сайт «Business Review». – 2022. – URL: <https://business-review.eu/business/ukraine-conflict-stalls-the-automotive-industrys-engine-228644>.

4. Харчук, О. Головні експортно-імпорتنі операції в період війни в Україні [Текст] / О. Харчук, М. Василенко // Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці : III Міжнар. наук.-практ. конф., 22 листопада 2022 р. : Матеріали. – Київ, 2022. – С. 226–228.

5. Буцацький, С. Чи можливо відновити автомобілебудівництво в Україні? [Електронний ресурс] – Сайт «Auto24» – 2022. URL: https://auto.24tv.ua/chy_mozhlyvo_vidnovyty_avtomobilebudivnytstvo_v_ukraini_n40612.